

howto

อาชญาวิทยา

101

คุณกำเนิดอาชญากร หยุดวงจรอาชญากรรม

ถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของ 3 บุคลากร
แห่งวงการอาชญาวิทยาเมืองไทย

อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี

อ. ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา

รศ. ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล

อ. ดร.ลดาวัลย์
ไยมณี

รศ. ดร.อุนิษา
เลิศโตมรสกุล

อ. ดร.ตฤณห์
โพธิ์รักษา

บางครั้งสาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
ไม่ใช่โชคร้าย แต่เพราะ “ไม่เข้าใจ”
และ “ประมาท” ว่าเป็นเรื่องไกลตัว
มองอาชญากรรมให้ออก
ก่อนตกอยู่ในความเสี่ยง

howto

อาชญาวิทยา 101

คุณกำเนิดอาชญากร
หยุดวงจรอาชญากรรม

อ.ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี
อ.ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา
รศ.ดร.อุษิษา เลิศไทมรสกุล
เขียน

การอ่านคือรากฐานที่สำคัญ

อาชนาวิทยา 101

howto

ไนครีอบริชท์อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

378 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4964, 4969 E-mail: info@amarin.co.th

www.amarinbooks.com   @amarinbooks Amarin HOW-TO

สื่อดิจิทัลนี้ให้บริการดาวน์โหลดสำหรับผู้บริการตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น

การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ไม่มีวิธีใดขานออกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด

ถือเป็นความผิดอาญาตาม พรบ.ลิขสิทธิ์และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 978-616-18-8993-7

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ศิริ บุญพิทักษ์เกษ • กรรมการผู้จัดการ อุษณีย์ วิรัตพันธ์

รองกรรมการผู้จัดการ ศศกร วัฒนาสุทธีวงศ์ • ที่ปรึกษา องอาจ จิระอร

ที่ปรึกษากลุ่มนอนพักชั้น มนทิรา ภูพาน้ำ • บรรณาธิการอาวุโส พัชรา โพธิ์กลาง

บรรณาธิการ ลดาวัลย์ ปฐมสุริยะพร • บรรณาธิการต้นฉบับ พีระดา สายบัว

ผู้จัดการส่วนศิลปกรรม วณิชชา สนิทชน • ศิลปกรรมปก สิริพงษ์ กิจวัตร

ออกแบบรูปเล่ม นววรรษ เอื้อพิทยากร • คอมพิวเตอร์ มนต์นันท์

ผู้จัดการส่วนผลิตและควบคุมคุณภาพ ดวงกมล บุญจันทร์ • พิสูจน์อักษร ปณิติกา, รมิตา แสงสวัสดิ์

คำนำสำนักพิมพ์

เมื่อพูดถึงคำว่า “อาชญาวิทยา” หลายคนอาจนึกถึงศาสตร์ที่มีไว้เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด แต่แท้จริงแล้วอาชญาวิทยาคือการศึกษาที่มุ่งทำความเข้าใจอาชญากรรมในระดับที่ลึกลงไปกว่านั้น

ไม่ใช่เพียงหาว่า “ใครผิด”

แต่คือการตั้งคำถามว่า “ทำไม” อาชญากรรมจึงเกิดขึ้น

อาชญาวิทยาสืบลึกลงไปถึงจิตใจของอาชญากร สิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมพฤติกรรม และโครงสร้างทางสังคมที่อาจมีส่วนผลักดันให้บางคนเลือกเดินบนเส้นทางที่ผิด

ในเล่มนี้เราจะได้ทำความเข้าใจอาชญากรรมผ่านกรณีศึกษาหลากหลายรูปแบบ ทั้งจากในและต่างประเทศ ตั้งแต่อาชญากรรมที่เกิดจากความสัมพันธ์ใกล้ชิด ในครอบครัว ในโรงเรียน ไปจนถึงอาชญากรรมออนไลน์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมต่อสังคม และการฆาตกรรม

รวมทั้งได้เห็นแรงผลักดัน เงื่อนไข และโครงสร้างที่หล่อหลอมให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ผ่านมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยา ระดับต้นๆ ของประเทศไทยถึงสามท่าน ได้แก่ อ.ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี อ.ดร.ตฤณห์ ไพธิรักษา และ รศ.ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล ซึ่งถ่ายทอดองค์ความรู้อันน่าตื่นใจออกมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ขณะเดียวกันก็ไม่ลดทอนความซับซ้อนของปัญหาให้กลายเป็นเพียงเรื่องเล่าเพื่อความบันเทิงเท่านั้น

นี่คือหนังสือที่เราภูมิใจนำเสนอด้วยความมุ่งมั่นจะเป็นส่วนหนึ่ง
ที่ช่วยเพิ่มความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ เติมความรับผิดชอบต่อสังคม
และปลูกฝังความเท่าทันอาชญากรให้ประเทศของเราไปพร้อม ๆ กัน
เพราะเป้าหมายในการจัดการอาชญากรรมไม่ใช่จับคนร้าย
หากคือการหยุดเรื่องร้ายให้ได้ ตั้งแต่มันยังไม่เกิด

howto

คำนำผู้เขียน

เราจะแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่หลากหลายในสังคมอย่างไร

นี่ย่อมนับเป็นคำถามสำคัญที่อาจทำให้ใครบางคนหยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นอ่าน เพื่อจะได้เข้าใจว่าในสังคมไทยของเรานั้นกำลังเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมเรื่องใดอยู่ มากน้อยเพียงใด และมีแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร

เป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ว่า ในสังคมไทยเต็มไปด้วยปัญหาอาชญากรรมที่รอกกรแก้ไขและยังมีปัญหาที่ถูกชุกซ่อนไว้ได้พรมอีกมาก การที่จะขจัดปัญหาเหล่านี้ไปให้หมดสิ้นนั้นถือว่าเป็นภารกิจสำคัญของวิชาอาชญาวิทยา อย่างไรก็ตาม ย่อมเป็นไปได้ที่เราจะสามารถจัดการกับทุกปัญหาอาชญากรรมและสร้างสังคมที่ปลอดอาชญากรรมโดยสิ้นเชิง

แม้ นั่นคือสังคมในอุดมคติ แต่ในทางปฏิบัติกลับเป็นไปได้เลย เพราะที่ใดมีมนุษย์ ที่นั่นย่อมมีความขัดแย้ง ที่ใดมีการปฏิสังสรรค์ของกลุ่มผู้คน ที่นั่นย่อมมีการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม และนั่นย่อมนำไปสู่อาชญากรรมประเภทต่าง ๆ

ดังนั้นภารกิจอีกหนึ่งประการที่สำคัญไม่แพ้กันของอาชญาวิทยาก็คือการป้องกันอาชญากรรม บอกแจ้งให้ผู้คนในสังคมรู้เท่าทันอาชญากรรม และสามารถระแวดระวังไม่ให้ตนเองและคนรอบตัวกลายเป็นเหยื่อของอาชญากร นี่จึงสามารถช่วยเหลือป้องกันสังคมที่ติงามไว้ได้

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่จะให้ความหมายถึงศาสตร์อาชญาวิทยา ให้ผู้อ่านรู้ว่าอะไรคือองค์ความรู้ของอาชญาวิทยา ศาสตร์นี้เกี่ยวข้องกับอะไร และมีกระบวนการทำงานอย่างไรในสังคม และในขณะเดียวกันก็ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทต่างๆ ที่หลากหลาย ตั้งแต่อาชญากรรมพื้นฐานอย่างลัก ینگ ชิง ปล้น ฆ่า ช่มชู้ ไปจนถึงอาชญากรรมไซเบอร์หรืออาชญากรรมจาก AI ซึ่งจะช่วยปูพื้นฐานความรู้ให้กับผู้อ่านในทุกระดับอายุและทุกพื้นความรู้ แม้ผู้อ่านจะไม่เคยศึกษาอาชญาวิทยาหรือกฎหมายอาญามาเลยก็ตาม

สิ่งสำคัญที่สุดที่หนังสือเล่มนี้ต้องการให้บรรลุผลก็คือการนำเสนอศาสตร์อาชญาวิทยาในวงกว้าง และให้ผู้คนเล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชญาวิทยา การนำทฤษฎีทางอาชญาวิทยามาประยุกต์ใช้กับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมประเภทต่างๆ ในขณะเดียวกันก็อาจนำมาประยุกต์เป็นพื้นฐานของการปฏิรูปหรือแก้ไขกฎหมายอาญาให้มีความทันสมัยและเป็นประโยชน์กับสังคมยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดคณะผู้เขียนหวังว่าท่านผู้อ่านจะได้รับความรู้และได้เปิดโลกถึงเรื่องราวของอาชญากรรม ทฤษฎีเบื้องหลังอาชญากรรม ตลอดจนแนวทางการแก้ไขและป้องกันตนเองจากอาชญากรรมประเภทต่างๆ ในสังคม

อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี

อ. ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา

รศ. ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล

สารบัญ

บทนำ

รู้ “อาชญาวิทยา” ไปทำไม	1

บทที่ 1 อาชญากรรมในครอบครัว

- พ่อช่มชื่นลูก ลูกช่มชื่นหลาน สารพัดข่าวดาวกับวัฒนธรรมการช่มชื่น
ในสังคมไทย (อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 8
- ตัวเมียตีกัน ไม่ใช่แค่เรื่องของตัวเมีย (อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 21
- นรกในบ้าน การทารุณกรรมในครอบครัว (อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 28

บทที่ 2 อาชญากรรมในโรงเรียน

- บูลลี่ : คนทำไม่จำ คนถูกทำไม่ลืม (รศ. ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล) 38
- เมื่อโรงเรียนไม่ใช่เซฟโซน : การคุกคามทางเพศในโรงเรียน
(อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 53
- ยกพวกตีกัน : เพราะศักดิ์ศรีหรือไม่มีที่ยืน
(อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 60

บทที่ 3 อาชญากรรมออนไลน์

- รักหลวงเงิน : Romance Scam (อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 72
- AI: ผู้ช่วยหรือโจร (อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 80
- Deepfake: ปลอมอย่างเนียน (อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 88

บทที่ 4 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

- ปล้นออนไลน์ ทำไม่ถึงทำกับ “สว.” ได้
(รศ. ดร.อุมิษา เลิศไทมรสกุล) 100
- แชรด์ลูกโซ่ ไม่มีวันหมดไปจากเมืองไทย (อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 114

บทที่ 5 ขาดกรรม

- รักต้องฆ่า (อ. ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา) 122
- ฆ่าบุชายัญ : เมื่อศรัทธานำไปสู่การฆ่ากัน
(อ. ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา) 131
- ขาดกรต่อเนื่อง (อ. ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา) 146
- ฆ่ากินคน (อ. ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา) 157

บทที่ 6 อาชญากรรมต่อสังคม

- Hate Crime เมื่อความแตกต่างทำให้เราแตกแยก
(อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมณี) 168
- การทรมาณ : ประวัติศาสตร์บาดแผลของมวลมนุษย์
(อ. ดร.ตฤณห์ โพธิ์ริกา) 178
- ขายไต ไม่ใช่เรื่องล้อเล่น : วัฒนธรรมกับการค้าอวัยวะในตลาดมืด
(อ. ดร.ตฤณห์ โพธิ์ริกา) 184
- การทารุณกรรมสัตว์ (รศ. ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล) 191

บทส่งท้าย	203
แหล่งอ้างอิง	206
เกี่ยวกับผู้เขียน	232

บทนำ

รู้ “อาชญาวิทยา” ไปทำไม

ไม่ใช่แค่จับคนติดมาลงโทษ

เมื่อพูดถึงคำว่า “อาชญาวิทยา” หลายคนนึกถึงฉากในซีรีส์สืบสวนสอบสวน

ลองจินตนาการถึงห้องมืดที่เต็มไปด้วยรูปคนร้าย เส้นเชื่อมโยง และเจ้าหน้าที่กำลังวิเคราะห์แรงจูงใจของฆาตกร แต่อาชญาวิทยาไม่ได้มีแค่เรื่องของการตามล่าหาคนผิดเท่านั้น

คำว่า “อาชญาวิทยา” มาจากการรวมกันของคำว่า “อาชญา” กับ “วิทยา” หมายถึง “ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรม” ฟังดูเหมือนง่าย แต่สังคมไทยกลับเข้าใจผิดกันไปคนละทาง

หลายคนคิดว่าอาชญาวิทยากับกฎหมายอาญาคือเรื่องเดียวกัน เพราะมาจากคำว่าอาญาเหมือนกัน แต่ความหมายที่ถูกต้องมากกว่าคือสองศาสตร์นี้เป็นพี่น้องคลานตามกันมา

ในขณะที่กฎหมายอาญาว่าด้วยการลงโทษผู้กระทำผิด อาชญาวิทยาว่าด้วยการเข้าใจว่า *ทำไมเขาถึงทำผิดตั้งแต่แรก* ถ้ากฎหมายอาญาคือหมอรักษาโรคที่เกิดขึ้นแล้ว อาชญาวิทยาก็ือนักวิจัยที่พยายามค้นหาเหตุผลว่าโรคดังกล่าวเกิดจากอะไร และจะป้องกันด้วยวิธีใด

อย่างไรก็ตาม เดิมที่อาชญาวิทยาคือทัศนวิทยาหรือศาสตร์แห่งการลงโทษ ในอดีต การจัดการกับอาชญากรคือการลงโทษให้สาสมต่อความผิด ต่อมาสังคมเริ่มตั้งคำถามว่า ถ้าเอาแต่ลงโทษอย่างเดียว จะแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุได้หรือไม่ ใช่มั้ย

นั่นจึงเป็นจุดเปลี่ยนจากทัศนวิทยามาสู่อาชญาวิทยา จากการศึกษานั้นเฉพาะทฤษฎีการลงโทษมาเป็นความพยายามในการเข้าใจถึงสาเหตุว่าทำไมคนร้ายจึงลงมือก่อเหตุ

อาชญาวิทยาไม่มองผู้กระทำผิดเป็นแค่ “คนเลว” แต่มองเขาเป็น “มนุษย์” คนหนึ่ง มีที่มา มีแรงกดดัน มีเหตุผลที่ผลักดันให้เขาก้าวข้ามเส้นบาง ๆ ของศีลธรรมไป และเมื่อเราเริ่มเข้าใจเหตุแห่งอาชญากรรม จึงควรหาทางป้องกัน ไม่ใช่แค่ลงโทษเมื่อเกิดเหตุไปแล้ว

อาชญาวิทยาจึงไม่ใช่แค่เรื่องของกฎหมาย แต่ผสมผสานศาสตร์หลายแขนงเข้าด้วยกัน ทั้งสังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา และนิติศาสตร์ เพื่อตั้งคำถามที่ลึกลงไปมากกว่าการหาว่าใครผิด แต่ต้องเข้าใจด้วยว่าทำไมเขาถึงทำผิด สืบให้รู้ว่าสิ่งใดเป็นตัวการหล่อหลอมจิตใจของคนร้าย สิ่งแวดล้อมแบบใดที่เอื้อต่อการก่ออาชญากรรม และโครงสร้างสังคมมีส่วนผลักดันให้คนบางคนเลือกทางเดินผิดหรือไม่

คำถามเหล่านี้เองที่ทำให้อาชญาวิทยากลายเป็นศาสตร์ที่มีหัวใจอยู่ตรงกลางระหว่างกฎหมาย กับความเป็นมนุษย์

นักอาชญาวิทยาคือใคร

นักอาชญาวิทยาไม่ใช่ทั้งตำรวจและนักสืบ พวกเขาไม่ใช่อัยการ ไม่สะกดรอยตาม ไม่ได้กึ่งโทรศัพท์ งานของพวกเขาคือ*การวิเคราะห์* และ*การทำความเข้าใจ*

นักอาชญาวิทยาอาจเป็นผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ นักสังคม-สงเคราะห์ หรือนักวิชาการของมหาวิทยาลัยก็ได้ ขอเพียงมีความรู้ และผลงานทางอาชญาวิทยา พวกเขา ก็คือ นักอาชญาวิทยาคนหนึ่ง

หน้าที่หลักของนักอาชญาวิทยาคือการมองภาพใหญ่ของระบบยุติธรรม ตั้งแต่สาเหตุของการก่ออาชญากรรมไปจนถึงการเยียวยาเหยื่อ และหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดเหตุซ้ำ

ฟังดูแล้วเหมือนนักอาชญาวิทยาต้องทำความเข้าใจ “เบื้องลึก” ว่าจิตและใจมนุษย์ทำงานอย่างไร ถ้าอย่างนั้นนักอาชญาวิทยา แตกต่างจากนักจิตวิทยาหรือไม่ ต้องบอกว่านักอาชญาวิทยา **ไม่เหมือน**นักจิตวิทยา เพราะนักจิตวิทยาก็ศึกษาและเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในศาสตร์ของตัวเอง เช่น การให้คำปรึกษาหรือการบำบัดผู้ป่วย แต่นักอาชญาวิทยาศึกษาแค่บางส่วนของศาสตร์จิตวิทยา เพื่อเข้าใจ แรงจูงใจของอาชญากร เช่น ความโกรธ ความแค้น หรือปมในอดีต

นักอาชญาวิทยาหยิบยืมเครื่องมือจากหลาย ๆ ศาสตร์มาใช้เพื่อ มองมนุษย์ให้กว้างที่สุด ครอบคลุมทั้งมิติสังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว และจิตใจ และยังต้องทำงานร่วมกัน รวมถึงเคารพผู้เชี่ยวชาญ เจ้าของศาสตร์แต่ละศาสตร์ที่ตัวเองหยิบยืมมาเสมอ

ทำไมควรรู้เรื่อง “อาชญาวิทยา”

เมื่อรู้แล้วว่าอาชญาวิทยาคืออะไร และนักอาชญาวิทยา คือใคร คำถามสำคัญต่อมาคือเราจะรู้อาชญาวิทยาไปทำไม

คำตอบอยู่ในความหมายของอาชญาวิทยาเองแล้ว นั่นคือ เพื่อเข้าใจมนุษย์ให้มากขึ้น

ในประเทศไทย อาชญาวิทยาเปิดสอนในระดับปริญญาโทขึ้นไป

เพราะเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยพื้นฐานจากสาขาอาชีพอื่น เช่น กฎหมาย จิตวิทยา หรือตำรวจ ไม่มีใครสามารถผ่าศพ สืบสวนสอบสวน หรือบำบัดผู้ป่วยได้หากเรียนจบปริญญาตรีอาชญาวิทยาโดยเฉพาะ ผู้ที่เรียนต่อด้านนี้จึงมักเป็นคนที่ทำงานในสายงานยุติธรรมที่ต้องการมองทั้งระบบให้ออก เช่น ผู้พิพากษาอยากเข้าใจว่าทำไมคนก่อคดี ตำรวจอยากรู้วิธีป้องกันก่อนเกิดเหตุ หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อยากปรับพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับคืนสู่สังคม

เรียกได้ว่าอาชญาวิทยาไม่ได้สร้างคนจับใจ แต่สร้างคนเข้าใจใจ ให้สังคมสงบขึ้น เพราะอาชญากรรมไม่ได้มีแต่ฆ่าแกง แล้วแยกย้าย แต่จุดกำเนิดและโรงบ่มเพาะอาชญากรรมมีโครงสร้างซับซ้อนมากกว่านั้น

ในวงการอาชญาวิทยา คำว่าอาชญากรรมหมายถึงการกระทำที่กฎหมายอาญามองว่าเป็นความผิด แบ่งเป็นสองประเภทคือ *Mala in se* หรือความผิดที่สากลโลกมองว่าอย่างไรก็ผิด เป็นความผิดโดยเนื้อแท้ เช่น ฆ่า ปล้น ข่มขืน และ *Mala prohibita* หรือความผิดที่เกิดจากกฎหมายบัญญัติ ความผิดประเภทนี้แตกต่างกันไปตามแต่ละยุคสมัยและนโยบายของรัฐ เช่น การพนัน ยาเสพติด การละเมิดลิขสิทธิ์

ลองคิดง่ายๆ ว่ากฎหมายคือสิ่งที่มนุษย์เขียนขึ้น ดังนั้นสิ่งที่ เป็นอาชญากรรมวันนี้ อาจไม่ใช่ในวันพรุ่งนี้ก็ได้

อาชญากรรมไม่ได้หยุดอยู่กับที่ มันวิวัฒนาการไปพร้อมกับ เทคโนโลยีและสังคม จากยุคที่มีแต่อาชญากรรมสามัญ ลัก วิ่ง ชิง ปล้น ปัจจุบันเราเดินทางมาถึงยุคของอาชญากรรมไฮเบอร์ ที่คนร้ายใช้เอไอ (AI) หรือดีปเฟก (Deepfake) หลอกหลวงคนทั้งโลก

ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมแบบใด จุดร่วมเดียวกันก็คือมัน เกิดจากฝีมือมนุษย์ และตราบไคที่มนุษย์ยังมีรัก โลก โกรธ หลง

อาชญากรรมย่อมไม่มีวันหมดไป ช้ายังคงวิวัฒนาการต่อไปเรื่อย ๆ ตามเทคโนโลยีที่ไม่เคยหยุดนิ่ง

เมื่อเข้าใจคน ก็เข้าใจอาชญากร

อาชญาวิทยาไม่ได้สอนให้จับคนร้ายอย่างเดียว แต่สอนให้เข้าใจทั้งคนร้ายและเหยื่อ เพราะสุดท้ายแล้วนักอาชญาวิทยาไม่ได้ยืนอยู่ฝั่งใดฝั่งหนึ่ง แต่ยืนอยู่ท่ามกลางอาชญากร เหยื่อ และสังคม พวกเขาทำหน้าที่เชื่อมโยงเหตุผลกับความรู้สึก และหาทางออกที่ดีที่สุดให้แก่ทุกฝ่าย

อาจารย์นันทิ จิตสว่าง อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์เคยกล่าวไว้ว่า “อาชญาวิทยาจงเจริญ” ประโยคนี้ไม่ใช่คำอวยยศให้ศาสตร์นี้รุ่งเรืองกว่าใคร แต่คือการขอให้ **ความเข้าใจมนุษย์** เจริญขึ้นในทุกสังคม เพราะหากเราเข้าใจมากพอ เราสามารถลงมือป้องกันก่อนที่จะเกิดอาชญากรรมได้

หนังสือเล่มนี้จะพาไปทำความเข้าใจอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ จากการรวบรวมกรณีศึกษาทั้งในและนอกประเทศ แล้วนำมาวิเคราะห์ แยกแยะ หาโครงสร้าง รูปแบบของการเกิด และวิธีป้องกันตัวเอง โดยนักวิชาการระดับท็อป 3 สาขาของประเทศไทย เริ่มตั้งแต่อาชญากรรมในหน่วยย่อยที่สุดของสังคม คืออาชญากรรมในครอบครัว แล้วค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้นเป็นอาชญากรรมในสถานศึกษา อาชญากรรมออนไลน์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ฆาตกรรม และสุดท้ายคืออาชญากรรมต่อสังคม เหมาะกับผู้สนใจเรื่องราวอาชญากรรมทุกระดับ รวมถึงใครก็ตามที่อยากรู้ว่าสังคมส่งผลอย่างไรต่ออาชญากรรม เพื่อหาคำตอบว่าเราจะ “คุมกำเนิด” อาชญากรอย่างไร

บทที่ 1

อาชญากรรม
ในครอบครัว

พ่อข่มขืนลูก ลูกข่มขืนหลาน สารพัดข่าวฉาวกับวัฒนธรรม การข่มขืนในสังคมไทย (อ. ดร.ลดาวัลย์ ไยมน)

เมื่อการข่มขืนกลายเป็นเรื่องปกติ

ลองมองรอบตัวดู ข่าวการข่มขืนมีให้เห็นแทบทุกวัน ทั้งในหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือแม้แต่วรรณคดีไทย “การข่มขืน” ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อเรื่องอย่างไม่ขาดเงิน

คำถามคือ หรือว่านี่เองคือรากของสิ่งที่เรียกว่า **วัฒนธรรมการข่มขืน**

หลายคนอาจสงสัยว่า เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ แล้วอาชญากรรมอย่างการข่มขืนจะกลายเป็น “วัฒนธรรม” ได้อย่างไร คำตอบอาจอยู่ใกล้ตัวกว่าที่คิด เพราะปัจจัยที่เอื้อให้การล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้นได้ง่ายไม่ได้มีแต่ในข่าว แต่อยู่ในความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของผู้คนในสังคม

ย้อนกลับไปปี พ.ศ. 2566 ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติระบุว่า มีคดีข่มขืนกระทำชำเราที่รับแจ้งจำนวน 1,885 คดี รับเป็นคดี 1,706 คดี และมีผู้กระทำผิด 1,902 คน ซึ่งหากพิจารณาเทียบกับ

คดีในความผิดฐานอื่น เช่น ฐานฆ่าผู้อื่น มีเหตุรับแจ้ง 1,308 คน รับเป็นคดี 1,186 คดี และมีผู้กระทำความผิด 1,622 คน นั้นเท่ากับว่าคดีข่มขืนในไทยมีมากกว่าคดีฆ่าคนตายเสียอีก และเหยื่อส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ซ้ำยังเป็นเพียงตัวเลขที่ “แจ้งความแล้วเท่านั้น” เพราะความจริงมีเหยื่ออีกมากที่ไม่กล้าแจ้งความ สาเหตุไม่ใช่แค่ความกลัว แต่คือความอายและการถูกสังคมประณาม เหยื่อมักถูกตั้งคำถามว่า แต่งตัว้วยวนหรือไม่ ทำไมไปอยู่ในที่เปลี่ยว ทั้งที่ความจริงแล้ว ผู้หญิงจำนวนมากตกเป็นเหยื่อในสถานการณ์ธรรมดาๆ จากคนใกล้ตัว

ยกตัวอย่างกรณีหญิงสาววัย 17 ปีรายหนึ่ง ร้องเรียนขอความช่วยเหลือหลังถูกพ่อแท้ๆ ล่วงละเมิดทางเพศและขู่ฆ่า กลัวไม่ปลอดภัย โดยหญิงสาวรายนี้อ้างว่าถูกพ่อแท้ๆ ล่วงละเมิดทางเพศมาตั้งแต่อายุ 3 ขวบ จนถึงตอนนี้เป็นเวลานานกว่า 14 ปีแล้ว และถูกทำร้ายร่างกายประจำหากพยายามขัดขืน อีกทั้งพ่อยังมีทำที่หึงหวงลูกสาวเหมือนเป็นเมียอีกคน จากกรณีนี้จะเห็นได้ว่าเหยื่อคือบุตรสาวแท้ๆ ของอาชญากร เป็นบุคคลในครอบครัวที่ควรจะต้องมีความรักและความเอ็นดูต่อกัน แต่ผู้เป็นบิดากลับมีความคิดในเชิงขู่สาวตั้งแต่เด็กอายุเพียง 3 ขวบ และเหตุการณ์นี้ก็กลายเป็นทั้งแผลใจและแผลกายต่อผู้เสียหาย คือนอกจากจะถูกพ่อแท้ๆ ข่มขืนทำร้ายจิตใจแล้ว ยังถูกทำร้ายร่างกายซ้ำอีกด้วย

หากสังคมไทยปล่อยปละละเลยพฤติกรรมเช่นนี้ สายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวย่อมคลอนแคลน ไม่นั่นคง และนำไปสู่การล่มสลายของคำว่าครอบครัว เพราะสมาชิกทุกคนต้องมานั่งระแวงกันเองในความสัมพันธ์ทุกมิติ

ชายเป็นใหญ่...ตัวการอคติทางเพศ และวัฒนธรรมการข่มขืน

จากกรณีศึกษาที่ผ่านมา เห็นได้ชัดว่าเหยื่อมักเป็นผู้หญิงที่ถูกฝ่ายชาย บังคับใช้อำนาจเหนือกว่าไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางใจ และบ่อยครั้งที่ผู้หญิงมักถูกกล่าวโทษก่อนเสมอ แทนที่สังคมจะไปโทษคนร้าย

ปี พ.ศ. 2544 สถานทูตอังกฤษเคยออกประกาศเตือนนักท่องเที่ยวหญิงให้ระวังตัวเวลาเดินทางมาไทย เพราะมีคดีข่มขืนนักท่องเที่ยวเกิดเฉลี่ย 1 รายทุก 9 สัปดาห์ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือคนไทยกลับโกรธสถานทูตมากกว่าคนร้าย

เรารู้สึกเสียหน้ามากกว่าเสียใจ ส่วนเหยื่อรู้สึกอย่างไรของมันนี่คือความย้อนแย้งที่สะท้อนอคติทางเพศในสังคมไทยอย่างชัดเจน

แล้วอคติทางเพศมาจากไหน

หากสืบย้อนไปในอดีต สังคมไทยก็เป็นเช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ในเอเชียที่รับวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่เข้ามาพร้อมกับศาสนาพุทธและพราหมณ์-ฮินดู ศาสนาพุทธนั้นเข้ามาผสมปนเปกับศาสนาผีเดิมในภูมิภาคอุษาคเนย์ จากเดิมที่เพศแม่มีพลังอำนาจในการประทานความอุดมสมบูรณ์ เช่น พระแม่โพสพ พระแม่คงคา ฯลฯ เมื่อศาสนาพุทธเข้ามา ก็ได้ลดทอนความสำคัญของเพศแม่ในศาสนาผีลง และให้ความสำคัญกับเพศชายมากขึ้นแทน ซึ่งวัฒนธรรมและความเชื่อนี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะการที่เพศชายเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้นำทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการสร้างค่านิยมการยอมศิโรราบ หรือการมองอีกฝ่ายว่าเป็นเพศที่มีอำนาจเหนือกว่า และการมีอำนาจที่เหนือกว่านี้เองก็ยึดโยงไปถึงอำนาจทางสังคมที่มีพื้นฐานทางความคิดว่าเพศชาย*ไม่ผิด* ส่วนผู้หญิง

ถูกลดสถานะเป็น*วัตถุทางเพศ*หรือ*วัตถุทางการเมือง* วัฒนธรรมเช่นนี้ สะท้อนในหลากหลายมุมมองความคิดจนตกทอดมาถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ทศนคติการมองเพศหญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศ หรือทรัพย์สินของสามียังสะท้อนอย่างเข้มข้นในสังคมที่นับถือศาสนา พราหมณ์ - ฮินดูเป็นหลักอย่างประเทศอินเดีย ผ่านตัวอย่างข่าวมากมายที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของชายชาวอินเดียที่มีต่อเพศหญิง ยกตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ตอนที่ราเมช กุมาร์ (Ramesh Kumar) สส.จากรัฐกรณาฏกะในอินเดียได้เล่นมุขตลกเกี่ยวกับการข่มขืน เมื่อตนถูกประธานสภาผู้แทนราษฎรกล่าวหาว่าไม่สามารถควบคุม สส.ในที่ประชุมได้ โดย สส.ราเมชเปรียบเทียบสถานการณ์ที่ช่วยไม่ได้ เข้ากับการถูกข่มขืนว่าถ้าห้ามไม่ได้ก็ต้องปล่อยเลยตามเลยไป ถึงแม้ สส.หลายคนจะหัวเราะ แต่อีกหลายคนก็มองว่าไม่ตลก โดยเฉพาะ สส.หญิง เมื่อเหตุการณ์เผยแพร่ออกไป คนทั่วประเทศอินเดีย ก็ไม่ยอมรับการกระทำดังกล่าว

เหตุการณ์ข้างต้นคือตัวอย่างทัศนคติชายชาวอินเดียที่เห็นว่าการข่มขืนยังเป็นมุขตลกที่นำมาล้อเล่นกันได้ ในแง่นี้เราควรย้อนกลับมาดูในสังคมไทยเช่นกันว่าสิ่งที่เกิดขึ้นก็อาจไม่ได้ต่างอะไรกันนัก

ทัศนคติชายเป็นใหญ่เอื้อให้สังคมมีอคติและมีแนวโน้มที่จะเข้าข้างเพศชาย ส่งผลให้สังคมมองว่าการข่มขืนบางครั้งเข้าใจได้ เพราะเหยื่อต้องแต่งตัวโป๊แน่ ๆ หรือ*สมควรแล้ว* เพราะเหยื่อต้องเป็นผู้หญิงไม่ดีแน่ ๆ การข่มขืนกลายเป็นวิธีเอาไว้อำนาจผู้หญิง ที่ทำตัวนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง

แม้แต่วรรณคดีไทยอย่าง*รามเกียรติ์* (ฉบับรัชกาลที่ 1) ยังมีฉากที่หนุมานล่อลวงนางมณฑิลาโดยปลอมตัวเป็นทศกัณฐ์ผู้เป็นสามี เพื่อไปร่วมเพศกับนาง จุดประสงค์เพื่อทำลายพิธีของทศกัณฐ์ตาม คำสั่งของพระราม หากมองจากเลนส์ปัจจุบัน การกระทำของหนุมาน

คือการข่มขืนชัดเจน แต่กลับไม่มีใครตำหนิ เพราะนางมณฑิเป็นฝ่ายร้าย ส่วนพระรามกับหนุมานเป็นฝ่ายดี

เรื่องแบบนี้กลายเป็นแบบแผนที่สืบทอดผ่านสื่อทุกยุคทุกสมัย ตั้งแต่नियाรัก ภาพยนตร์ ไปจนถึงละครหลังข่าว ละครดังอย่าง*ดาวพระศุกร์* ก็มีฉากพระเอกบุกเข้าห้องไปข่มขืนนางเอก แต่คนดูกลับจิกหมอนฟิน แทนที่จะรู้สึกรังเกียจว่าเป็นการล่วงละเมิด เมื่อความรุนแรงถูกนำเสนอในฐานะ*ความรัก* มันก็กลายเป็นแบบอย่างให้เห็นว่าการใช้กำลังกับคนที่เรารักไม่ใช่เรื่องผิด และสุดท้ายผู้หญิงก็จะไม่มีสิทธิ์มีเสียง เพราะเมื่อเสียตัวไปแล้วก็ต้องยอมตกเป็นเมียของฝ่ายชายไม่ว่าจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

ในอีกมิติหนึ่ง การข่มขืนก็คือการลงโทษผู้มีพฤติกรรมไม่ดีจากกรณีนางมณฑิซึ่งเป็นภรรยาของทศกัณฐ์ผู้เป็นตัวร้ายของเรื่อง นางร้ายของเรื่องก็ต้องถูกลงโทษด้วยการถูกข่มขืน สังเกตว่าบทละครมักสร้างความสะดวกซึ่งระหว่างเพศหญิงด้วยกันซ้ำ ๆ ให้นางร้ายกับนางเอกแย่งพระเอกกัน นางร้ายจะต้องแสดงพฤติกรรมไม่ดีไม่งาม และสุดท้ายจะต้องวางแผนที่ร้ายกาจที่สุดคือการล่อลวงนางเอกไปให้นางร้ายข่มขืน แต่สุดท้ายคดีพลิก ตัวเองตกเป็นเหยื่อเสียเอง จากนั้นละครจะอ้างกฎแห่งกรรมเพื่อสร้างความชอบธรรมที่นางร้ายถูกข่มขืน

พล็อตซ้ำ ๆ เช่นนี้เป็นการผลิตซ้ำความคิดว่าการข่มขืนถือเป็นการลงโทษที่ชอบธรรม โดยตัดเรื่องความยุติธรรมทางกฎหมายไปจนสิ้น และตัดเรื่องของความยินยอมหรือการใช้ความรุนแรงทางเพศออกไป และแอบอ้างกฎแห่งกรรมมาใช้อย่างผิดที่ผิดทาง ประหนึ่งว่าหากคุณเป็นผู้หญิงที่ไม่อยู่ในชนบจาริต ผู้ชายก็มีใบอนุญาตที่จะข่มขืนอย่างชอบธรรม

สรุปว่าจะป็นนางร้ายหรือนางเอกก็โดนข่มขืนอยู่วันยังค่ำ

และนี่เองคืออดีตทางเพศซึ่งเป็นใบอนุญาตให้การข่มขืนเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมไทย

เมื่อสื่อกลายเป็นครู

สาเหตุที่วัฒนธรรมการข่มขืนยังรุ่งเรืองอยู่ได้ในประเทศไทยส่วนหนึ่ง ก็เพราะบทบาทของสื่อ ซึ่งสามารถนำทฤษฎีทางอาชญาวิทยามาใช้ อธิบายได้

สังคมที่เด็กเติบโตขึ้นมาท่ามกลางละครที่พระเอกข่มขืนนางเอก อยู่เป็นประจำย่อมส่งผลต่อวิถีคิดและพฤติกรรมในอนาคต อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ผู้เสนอ**ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)** กล่าวไว้ว่า คนเรามักเรียนรู้พฤติกรรม จากสิ่งที่เห็น โดยการเลียนแบบจะเกิดขึ้นจากสิ่งที่เราสนใจ จดจำ และพร้อมจะทำตาม

โดยพื้นฐานแล้วแบนดูราเป็นนักจิตวิทยาที่สำคัญในทฤษฎี การเรียนรู้ เขายอมรับว่าความก้าวร้าวเป็นผลจากการเรียนรู้ การเลียนแบบหรือการเอาแบบอย่างมาจากพฤติกรรมของสิ่งที่ เป็น ต้นแบบ ซึ่งถ้าหากสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ก็ส่งผลให้เกิดความก้าวร้าว ได้ ดังนั้นสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญมากในฐานะที่เป็นต้นแบบ ของการเลียนแบบ

แบนดูราแบ่งการเลียนแบบออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การเลียนแบบทำนองเป็นไปเอง (Behavioral Contagion)

การเลียนแบบประเภทนี้เป็นการเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลอีกคน หนึ่งโดยไม่ได้เจตนา จะเป็นการเลียนแบบอย่างเป็นธรรมชาติ ถ้าหาก ว่าไม่มีต้นแบบก็จะไม่เกิดพฤติกรรมเลียนแบบขึ้น ยกตัวอย่างเช่น

หากเห็นอาชญากรหรือบุคคลที่ตนเคารพนับถือแสดงความเกลียดชังเหยียดหรือไม่ชอบใจในบุคคลใดหรือพฤติกรรมแบบใดแบบหนึ่งก็จะก่อให้เกิดทัศนคติหรืออคติขึ้นในตัวบุคคล และนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมในภายหลัง

2. การเลียนแบบจากการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) เป็นการเลียนแบบที่บุคคลหนึ่งพิจารณาหรือประเมินพฤติกรรมของตนเองเทียบกับบุคคลที่เป็นแบบเพื่อเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ มักจะเป็นการเลียนแบบเพื่อใช้ในการปรับตัวเพื่อที่จะได้เข้ากับผู้อื่นได้

ดังนั้นหากมองตามทฤษฎีของแบนดูรา จะเห็นได้ว่าเขาให้ความสำคัญกับการเลียนแบบเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุดของทฤษฎีนี้คือ**ตัวต้นแบบ (Role Model)** ในที่นี้เทียบกับบริบทสังคมไทยก็คือสื่อมวลชนดี แบบเรียน นวนิยายละคร หรือภาพยนตร์นั่นเอง

คราวนี้เรามาดูกันว่าการเลียนแบบแต่ละขั้นตอนเกิดขึ้นได้อย่างไร

ขั้นตอนการเลียนแบบของแบนดูรา มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การให้ความสนใจ (Attention Process) ในขั้นตอนนี้เด็กจะพุ่งความสนใจไปยังตัวอย่างที่สังคมยกย่องว่าดีหรือดัง

2. การจดจำ (Retention Process) เด็กจะเริ่มสร้างภาพจำหรือคีย์เวิร์ดขึ้นมาเพื่อจดจำพฤติกรรมของตัวอย่าง

3. การกระทำ (Motor Reproduction Process) เด็กจะเริ่มลงมือทำตามตัวอย่างเมื่อมีสภาพร่างกายและทักษะพร้อม

4. แรงจูงใจ (Motivational Process) คือตัวแปรที่ส่งผลให้